

На сьогодні нагальним завданням комплектування у науковій бібліотеці НУ «ОЮА» постає запровадження практики оформлення підписки на електронні бази даних та електронні версії наукової та навчальної літератури.

Стефанчишена Тетяна Михайлівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач науково-бібліографічним відділом наукової бібліотеки

БІБЛІОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТЯНСЬКОЇ ФУНКЦІЇ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК

У сучасному світі одним з найважливіших напрямків наукових досліджень у соціогуманітарній сфері є проблематика збереження культурної спадщини. Збереження та актуалізація культурної спадщини віднесено до найголовніших пріоритетів цивілізованих країн, які вбачають у ній не лише каталізатор національного гуманітарного розвитку, а й своєрідний медіатор міжкультурного діалогу, адже краса і глибина внутрішнього змісту пам'ятки культури можуть значно більше сказати носію іншої культурної традиції, ніж заклики та декларації. Україна володіє величезною культурною спадщиною, не поступаючись у цьому відношенні найрозвиненішим країнам Європи [1, с. 29]. Тому соціокультурним інститутам суспільства, до яких традиційно відноситься бібліотека, відводиться значна роль у культурно-освітній, інформаційній та просвітницькій діяльності, забезпеченні наступності світового культурного надбання.

Відомий науковець, просвітитель Д. С. Лихачов визначає культурно-історичну спадщину у темпорально стабілізаційному аспекті як форму закріплення та передачі сукупного духовного досвіду людства, до складу якої включає й бібліотечні фонди [2]. Бібліотека, будучи невід'ємною і органічною частиною культури, виступаючи у якості найбільшої цінності загальнолюдської культури, одночасно являє собою один із найважливіших факторів культурного розвитку, поширення, поновлення та збагачення культурного надбання країн і народів.

Просвітницька діяльність як соціальне явище розглядається, здебільшого, у рамках культурологічного підходу і у сучасному розумінні являє собою будь-яку організовану поза освітнім процесом діяльність, що сприяє культурному зростанню людини і суспільства за допомогою освіти і формування ціннісної парадигми. Ще за часів діяльності Наукового товариства ім. Т.Г. Шевче-

нка та товариства «Просвіта» у ХІХ — початку ХХ ст. з метою підвищення національної свідомості українців відомі політичні діячі того часу (М. Грушевський, К. Левицький, І. Франко) сприяли відкриттю бібліотек, як осередків просвітництва. Тому є традиційним покладання на бібліотеку просвітницької ролі, у тому числі, на наукові бібліотеки.

Ця роль нормативно закріплена за бібліотекою у профільному законі «Про бібліотеки і бібліотечну справу», де вона позиціонується як інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки [3].

Виходячи із загальної дефініції бібліотеки, наукову бібліотеку можна охарактеризувати як невід’ємну частину освітнього і культурного простору, що займає особливе місце в інфраструктурі вузу, а до її основних функцій віднести інформаційну, культурну та просвітницьку. Зазначається, що у сучасній бібліотечній теорії просвітницька функція серед «сутнісних», як правило, не фігурує і найчастіше відноситься до так званих похідних функцій, поряд з виховною, рекреаційною, гедоністичною. При цьому у будь-якому вузі створюються, незалежно від галузі знань, умови формування загальнокультурних компетенцій, у тому числі, завдяки просвітницькій діяльності вузівської бібліотеки [4, с. 53], яка відображається у всіх напрямках її функціонування, у тому числі бібліографічному.

Відповідно до ДСТУ 7448:2013 «Бібліотечно-інформаційна діяльність» 2014 р., бібліографічна діяльність є сферою інформаційної діяльності, спрямована на задоволення потреб користувачів у бібліографічній інформації [5]. Отже, це визначення вміщує лише практичну сферу її реалізації, за межами бібліографічної діяльності залишено її науково-дослідну та освітньо-педагогічну складову, саме які, як видається, здебільшого націлені на реалізацію культурно-просвітницької функції бібліотеки.

У площині співвідношення науки і практики стосовно бібліографії необхідно мати на увазі наступні головні моменти. Бібліографічній діяльності, особливо у її науково-допоміжних аспектах, притаманні риси дослідницької праці, що дає підстави розглядати її як науково-практичну діяльність. Важливою у цьому аспекті є робота наукових центрів, до яких, без сумнівів, належать бібліотеки ВНЗ, що докладають багато зусиль щодо збереження важливої складової нашої культурно-історичної спадщини — книжкових пам’яток.

Приємно, що не пройшов поза увагою наукової та бібліотечної спільноти науковий доробок бібліографів Національного універ-

ситету «Одеська юридична академія», присвячений 20-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» – «Пам'ятки права: рідкісні видання з фонду Наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія». До покажчика увійшли видання XVIII–XIX століть: історико-юридичні документи, книги з юридичних наук, загальної історії та допоміжних наук.

Зазначається, що укладання цього покажчика демонструє глибоке занурення у дослідницький матеріал його укладачів та є свідченням їх високого професіоналізму, який базується на науковому підході до вивчення книжкових пам'яток як важливої складової нашої культурно-історичної спадщини [5]. Цей проєкт було відзначено дипломом на всеукраїнському конкурсі «Краще бібліографічне видання». Висловлено думку, що цілком справедливим буде розглядати це видання як якісне поповнення української скарбниці бібліографічних видань, які розкривають зміст фондів бібліотек про книжкові пам'ятки з правової тематики, і як таке, що може бути корисним не тільки для науковців – істориків права, але й для юридичної спільноти взагалі» [7].

Отже, навіть у складних економічних умовах, у яких перебуває наша держава, коли можна почути вислови, що за умов винесення значної частини населення за межу бідності, не є актуальною тема збереження культурно-історичних цінностей, навіть за умов зниження соціального попиту на продукти бібліотечної діяльності через вибуховий розвиток інформаційних технологій, бібліотека не має втратити свою гуманістичну складову, яка реалізується у її культурно-просвітницькій та виховній функціях. Необхідно докладати максимум зусиль з популяризації серед широкого загалу колекцій та фондів бібліотек, які є важливою складовою національної культурно-історичної спадщини, та включення до наукового обігу нової інформації про них.

Список використаних джерел:

1. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті. Аналітична доповідь / Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ, 2012. – 64 с.
2. Лихачев Д. С. Избранное: Воспоминания / Д. С. Лихачев. – Санкт-Петербург : Logos, 1999. – 608 с.
3. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січня 1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>
4. Хафизов Д. М. Научная библиотека как культурно-просветительский центр / Д. М. Хафизов, С. Г. Смолина // Библиосфера. – 2017. – № 1. – С. 52–57.

5. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять: ДСТУ 7448:2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.kherson.ua/2016/dstu7448-2013.pdf>
6. Єфремова Н. В. Бібліографія в сучасних умовах розвитку університету // Пам'ятки права. Рідкісні та цінні видання з фонду наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія» : бібліографічний покажчик. – Одеса : Юрид. літ., 2017. – С. VIII.
7. Ківалов С. В. Передмова // Пам'ятки права. Рідкісні та цінні видання з фонду наукової бібліотеки Національного університету «Одеська юридична академія» : бібліографічний покажчик. – Одеса : Юрид. літ., 2017. – С. IV.

Ускова Наталья Константиновна

Національний університет «Одеськая юридическая академия»,
заведующая сектором Научной библиотеки

Фомина Светлана Олеговна

Національний університет «Одеськая юридическая академия»,
заведующая сектором Научной библиотеки

**ПРАВОВОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ
В СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ**

Важную роль в деле повышения эффективности правового воспитания студенчества играют и современные вузовские библиотеки. Если правовое обучение влияет на когнитивно-рациональную сторону сознания, то правовое воспитание воздействует в основном на эмоционально-волевую, мировоззренческую, ценностную сторону сознания.

Современный юрист, на наш взгляд, должен быть не только хорошо подготовленным специалистом в своей области знаний, но и всесторонне образованным человеком. И именно художественная литература играет не последнюю роль в формировании всесторонне развитой личности.

С одной стороны, художественная литература воздействует на правосознание читателя, а, влияя на правосознание, формирует и правовую культуру личности и общества в целом. А, с другой стороны, художественную литературу можно рассматривать как источник информации о правовом сознании и правовой культуре определённой эпохи.

В профессиональной библиотечной литературе широкое распространение получил термин «социокультурная деятельность». Это не случайно, так как современная ситуация в обществе,